

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	8 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 30 bani.			

Redacția și Administrația : Cernăuți, Str. Metgher 8.

Deputații noștri și interesele noastre naționale.

Tăcerea rușinoasă a reprezentanților noștri în parlament față de orațiunea plină de neadevăruri, de înjurii și calomnii la adresa Românilor ce a rostit-o „mintoșul“ deputat Spenul în parlament, rumegând încă odată înaintea marelui public lamentațiile lui Pihuliak și minciunile lui Stocki, ne face să ne ocupăm de activitatea națională a solilor noștri, după ce mai ales ni-a ajuns la cunoștință o enunțare semnificativă a lui Wassilko, care explică pe deplin ținuta deputaților români.

Nu e pentru prima dată unde vedem pe deputații români desertând dela datoria lor, neglișând a rosti măcar o vorbă în chestii naționale vajnice sau lăsându-le în sama unor oameni nechemați, de pildă în sama unui deputat socialist. Și nu putem crede că numai lenea sau neglijența îi împiedică de-a apăra neamul care i-a ales, ci trebuie să fie la mijloc o cauză care îi face, din anumite considerații, să nu poată deschide gura în contra dușmanilor noștri, încărcând, nu numai asupra lor, dar și asupra neamului românesc din Bucovina, rușinea lașității și a robiei.

Această cauză noi am mai atins-o: e dependența de Coco Wassilko dela care au primit cândva niște hatâruri,

de pildă sprijin la alegeri, și față de care nu sunt liberi a apăra drepturile noastre, când această apărare ar lovi în Ruteni, pentru că atunci sunt expuși a fi dați de gol de către Wassilko. Acesta are la îndemână, poate despre fiecare deputat al nostru, anumite secrete a căror divulgare ar fi cam neplăcută celor interesați. De aceea aceștia trebuie să tacă. Și de aceea Coco își permite adese a însemna cu marca puțin onorantă a vasalității sale pe cutare din corifeii noștri, declarându-le chiar în fața martorilor că au să-i mulțumească lui alegerea lor, sau ironizându-i cu vorbe „măgulitoare“ ca acestea: „Aș vra să văd pe cutare să vorbească în cameră ceva fără să mă avizeze întâiu pe mine!“

Cu aceste constatări se potrivește de minune și următoarea anecdotă (dacă o fi anecdotă și nu o întâmplare adevărată!): Înainte de câțiva ani, se făcea alegerea pentru parlament într'un district românesc, la care și-au pus candidatura trei români. Într'o zi, un ziarist vede din întâmplare pe unul din candidați întrând la deputatul ovreu Straucher. De curiozitate, observatorul nostru se opri locului și văzu după un timp, după ce candidatul întâiu își isprăvi vizita, întrând la Straucher pe al doilea candidat, și mai târziu și pe cel de-al treilea. Bine înțeles că aice candidații noștri nu aveau alt interes decât să câștige pe evreii districtului respectiv, fiecare pentru sine, și anume nu atât voturile evreilor, cât mai ales influența lor asupra alegătorilor creștini. Dacă e trist faptul că o astfel de influență străină există în satele noastre, e și mai trist când un candidat de deputăție o sancționează solicitând-o. Dar observatorul din chestie dacă ar fi putut observa în aceiaș zi și pe numeroșii vizitatori ai lui Wassilko, de bună samă ar fi dat cu ochii și de candidații români cari se abătuseră pe la Straucher.

Dar, va zice cineva, că acestea sunt svonuri necontrolabile și că ar trebui să numim cazuri concrete și persoane anumite când rădicăm astfel de acuze. Pentru răfuieli de aceste, va veni probabil odată vremea și pare a nu fi prea departe, și nu noi cu programul nostru restrâns le vom prezenta cinstitelor fețe cari nu sunt tocmai cinstite. Pe noi însă ne interesează sistemul atât de general, încât nu știu câte excepții am putea face, și putem pune vina

tuturor deputaților, de oarece nici unul din ei nu a răspuns atacurilor lui Spenul care a vorbit la comanda lui Was-silko. Apoi, svonorile numai atunci nu pot fi băgate în samă, dacă faptele le desmințesc. În cazul de față însă, svonorile stau în deplină concordanță cu faptele, respective lipsa faptelor corespunde svonorilor.

Și în adevăr, deputații noștri pare că ocolesc cu sfială orice prilej care le-ar dovedi o activitate națională (excepție fac unii deputați dietali cari au făcut interpelări în chestii naționale în dietă). Nu numai că ei nu arată nici cea mai mică inițiativă în mișcarea noastră națională (de ex. în chestia școlară), dară ei stau de o parte, străini și indiferenți, față de o mișcare românească pornită din public. Nu avem decât să amintim, că pentru fondul nostru școlar, afară de un deputat din dietă, d. Dr. Vasilovschi, nici un deputat nu contribuie cu o sumă cât de modestă. Poate că Was-silko nu le dă autorizația de rigoare? E în adevăr o rușine fără samăn pentru poporul român din Bucovina că sunt posibile astfel de constatări la adresa conducătorilor lui.

Până nu demult, faptul că elementul românesc în Bucovina dă mereu înapoi în fața cutropirii rutene, a dat prilej la nesfârșite lamentări prin gazete, adunări și convorbiri particulare. Acest fapt în general recunoscut, a făcut pe unii idealști ce nu sunt inițiați în tainele comer-ciului politic (căci așa se prezintă politica noastră), să creadă, că acele lamentări conțin și o dorință de-a îndrepta răul, și au pornit o acțiune cu scopul de a respinge pe cutropitori și a întări elementul românesc. Acțiunea în adevăr a aflat răsunset la o bună parte de boieri, preoți, profesori, ampioiați, învățători și chiar cantori, numai reprezentanții oficiali, deputații, ne fac impresia că toată această mișcare le e incomodă, dovadă că nu-i dau nici o atenție.

Și în chestia bisericească politicianii par a nu judeca cu acea serioșitate și conștiinciositate pe care o reclamă o problemă de o însemnătate capitală. Unii ar ceda cu ușurință multe, numai să se ajungă la un rezultat, fără multă cumpenire, fără pătrunderea cuvenită a chestiei, și parecă fără păs de răspunderea ce au luat-o asupra lor. Așa de ex. s'ar învoi ca sediul epis-

copiei rutene să fie în Cernăuți, și biserica lor episcopală să fie zidită undeva spre Cuciurmăre sau Manasterisca, poate pe toloaca militară, pe locul cel mai înălțat al Cernăuților, ca să se vadă cât se poate de departe rușinea slăbiciunilor noastre. Dacă le spui că această concesiune e un nou pericol pentru suburbii și satele dela sud, ei îți răspund că e grija lor (adecă a politicianilor) să-l paralizese. Doamne, Dumnezeule, par'că lumea n'ar ști ce plătește în vremea noastră grija unui politician pentru apărarea neamului! Nu știu dacă un politician se poate ironiza, în înconștiența sa, pe sine însuși într'un mod mai usturător. Las' că judecata publicului românesc, care va trebui să ratifice tocmeala aleșilor noștri, nu va lipsi, ar fi însă mai bine ca aceștia să apară înaintea națiunii ca luptători vrednici de laudă și nu ca inculpați....

Nu ne pare bine că suntem nevoiți a da astfel de avisuri la adresa politicianilor noștri, a fost însă timpul suprem ca să li se spuie odată ce plătește activitatea lor, pentru a-i sili, sau să-și schimbe atitudinea, sau să se mulțamească de posturile de onoare ce li-au fost încredințate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pretențiunile Rutenilor în chestia bisericească.

Ziarul „Czernowitzer Tagblatt“ publică în n-rul de Duminică (23 c.) o notiță în care sunt formulate cererile Rutenilor pe terenul bisericesc. Dăm în traducere articolul acesta întreg, din care se vede cât de exagerate sunt aspirațiunile Rutenilor. Ei nu numai că cer mult, cât se poate de mult, dar nici nu se sfiesc să puie pretențiunile lor pe o bază învechită, recensământul din 1900 patronat de Bourguignon. Bine înțeles că nu uită a cere și școli și stipendii. Va să zică moșiile românești păstrate de așezămintele de credință ale voevoziilor și boierilor români, moștenire sfântă a noastră, să servească pentru a crește dușmani ai românismului, recrutați dintre venetici galițieni? Dacă, Rutenii nu voiesc să înțeleagă că accasta ar fi o prădăciune a unui bun străin, atunci cel puțin guvernul să-și reprezinte clar situația noastră și să ne înțeleagă durerea, refuzând sprijinul său acestui fel de pretenții, a căror realizare ar putea ușor să facă pe cei despoiați să-și piardă cumpătul. Și atunci cine răspunde? Dar asupra acestor pretenții vom mai reveni.

Acum iată articolul amintit mai sus, care conține cererile Rutenilor:

„Biserica gr. or. în Bucovina se desparte în două dieceze independente; arhiereul diezei române poartă titlul de „mitropolit“, are sediul său în Cernăuți și prezidează în sinodul mitropolitan, arhiereul rutean are titlul de „episcop“, e cu sediul asemenea în Cernăuți și depinde de mitropolit numai într'atâta cât privește curăția credinței (sanctis et spiritualibus). Alte raporturi de atârnare pe cari le impune dreptul bisericii gr. orientale episcopului față de mitropolit, nu există între episcopul rutean și mitropolitul gr. or. Român (!). Un palat nou ca reședință pentru episcopul rutean nu e de lipsă, de oarece în palatul existent sunt destule încăperi pentru a da adăpost amânduror arhieriei. Ar trebui însă ca pentru episcop să se zidească o biserică catedrală, de oarece, după normele dreptului canonic nu e permis ca doi episcopi să-și aibă sediul în aceeași biserică catedrală. Despărțirea diezelor trebuie să se facă pe bază teritorială; săvârșirea despărțirii are să urmeze așa că, comunele cari după recensământul din anul 1900 (!) sunt curat românești sau prezintă o majoritate românească, trebuie să aparțină diezei române, iar comunele cari, după acelaș recensământ, sunt curat rutene sau prezintă o majoritate ruteană, să aparțină diezei rutene. Ce privește Cernăuții, acest principiu se poate realiza numai în suburzii, și anume suburbiile Roșa, Clocucica și Horecea au să aparțină diezei române, iar Caliceanca și Manesterisca celei rutene. În centrul orașului, se lasă în sama credincioșilor de confesiune gr. or. să aleagă singuri, cărei dieceze voiesc să aparțină, de oarece aici e vorba de o populațiune cultă căreia nu i se poate impune o dieceză. În cea mai strânsă legătură cu această chestie stă și chestia mănăstirilor. În fiecare episcopie trebuie să existe mănăstiri, pentru că cel ce aspiră la scaunul episcopal trebuie să facă o praxă de trei luni într'o mănăstire. Afară de aceea se trimit preoți cari se disciplinează pentru totdeauna sau pentru un timp anumit la mănăstire. Rutenii vor renunța la trei din mănăstirile existente: Putna, Dragomirna și Suceava. Din contra, însă, ei revindică pentru sine mănăstirea Suceviței, deasemenea înființarea unei mănăstiri într'un district curat rutean și anume în comuna Chrisceatec unde a existat odată o mănăstire gr. or. Fiecare episcopie să fie asistată de un consistoriu pentru resolvirea afacerilor administrative, care se va compune din șese membri: arhiereul, vicarul general, doi asesori plătiți, protopresviterul bisericii catedrale și un membru al facul-

tății teologice. La facultatea teologică sunt a se înființa catedre paralele cu limba de propunere română și ruteană. Școala reală gr. or. din Cernăuți va păstra caracterul de acuma, numai cât, la numirea puterilor didactice ar trebui considerată acea naționalitate care în privința profesorilor e în minoritate. La acest institut ar trebui create cincizeci de stipendii dintre cari 25 de stipendii ar fi să se acorde elevilor gr. or. români, iar 25 elevilor gr. or. de naționalitate ruteană. Acelaș lucru să se stabilească și pentru liceul gr. or. în Cernăuți, cu deosebire că numărul stipendiilor ar fi să fie mai mic. Gimnaziul din Suceava rămâne întreg al Românilor; pentru aceea, însă Rutenii rămân la pretențiunea de-a se înființa o școală secundară sau un institut superior într'un oraș rutean. Școala poporală gr. or. de băieți e a se desființa (!), de carece ea de present nu mai este indispensabilă. Administrarea primește întru atâta o schimbare întru cât influența, în această privință, ce a avut-o până acuma mitropolitul gr. or., se concede acuma și episcopului rutean în aceiaș măsură (!). Folosirea mijloacelor fondului revine ambelor dieceze în aceiaș măsură și guvernul nu are voie a se adresa în afaceri românești episcopului, și în afaceri rutene mitropolitului pentru a le solicita o părere". BCU Cluj / Central University Library Cluj

Acestea sunt cererile Rutenilor pe terenul bisericesc. Ele se bazează așa zicând pe conțelegerea delegațiilor români căci comunicatul oficios e înțeles de Ruteni în acel fel cum îl interpretăm noi în alt loc al foii, adică: „drepturi egale pentru ambele nații pe terenul bisericesc“. Vă place, domnilor delegații? Vom vedea cum o să-i placă publicului românesc.

Chestia bisericească.

(Comunicat oficios).

Sâmbătă la 1 Martie a. c. la 5 ore p. m. s'a întrunit delegațiunea însărcinată cu regularea chestiei bisericești la consfătuirea întâia. Din partea Românilor au luat parte la aceasta consfătuire delegații: cons. aulic Stefanelli, precum și deputații Simionovici, Nicu de Flondor, Dr. Tarnavschi, baron Constantin Hurmuzachi și Dr. Eusebiu Popovici. Din partea Rutenilor au participat vice-căpitanul țării Draczynski, deputații Wassilko, Omelian Popovici, Pihuliak și Dr. Halip, precum și delegatul Dr. Koropatnicki.

Conducători ai ședinței au fost aleși consilierul Stefanelli și deputatul Pihuliak, secretari delegații Dr. Tarnavschi și Dr. Koro-

patnicki, — s'a căzut totodată de acord ca fiecare ședință să fie prezidată schimbș (adică odată de un Român, altădată de un Rutean).

După ce consilierul Stefanelli salută pe cei prezenți și își exprimă dorința ca conferența să ajungă la ținta împăcării bisericești prin prevenire moderată, din amândouă părțile se începe discuția.

Aceasta a durat peste trei ore și s'a ajuns la convingerea unanimă, că interesele amânduror naționalități, cari trăiesc la un loc în arhidieceza gr. or. Români și Ruteni se pot satisface cel mai bine, dacă s'ar face o despărțire a actualei metropolii în două episcopii naționale independente.

Satorirea punctelor pe cari ar fi să se bazeze această separare se va face în conferențele următoare.

Serata mazililor și răzeșilor.

Serata societății „Mazililor și Rezeșilor bucovineni” din 23 Februar a. c. a avut o reușită strălucită. Spatioasa sală a „Casei Germane” era de tot plină, din toate stările societății românești puteai vedea reprezentanți în număr foarte imposant.

Cu o animație de nedescris s'au început dansurile și au durat cu aceeaș voie bună, cu aceeaș veselie până la orele șese dimineața.

Două lucruri am avea de relevat la serata răzeșilor. Întâiu lipsa de fețe oficioase, al doilea caracterul curat național al seratei acesteia.

Pe când toate întreprinderile de felul acesta caută să strălucească pe întrecute prin aceea ca să întrunească represintanți ai întregii oficialități, de unde urmează și coloritul internațional sau cosmopolit pe care îl capătă toate balurile societăților naționale, aranjează societatea Mazililor și Rezeșilor de câțiva ani dearândul serate cari n'au pretenția să strălucească prin lux, dar care într'aceleș timp renunță la prezența oaspeților de alte nații și care nu râvnește nici la parada cu represintanți ai diferitelor oficii.

Dar în lipsa acestei străluciri exterioare, întrunesc aranjările societății rezeșilor o calitate care li lipsește balurilor celor mari, dacă nu în total atunci măcar în parte, și anume intimitatea ce domnește între oaspeți. Căci doar e lucru evident, și e natural, că numai atunci te poți petrece în deplină voie bună, dacă te petreci cu ai tăi și între ai tăi.

Orice etichetă exagerată, orice formalitate dispare din rândurile oaspeților cari se simțesc ca acasă la ei și se petrec ca într'o familie în care domnește cea mai frumoasă armonie și unde toate fețele care le întimpini îți zimbesc prietenos și vădesc o sinceritate neprefăcută.

Dar pentru aceasta nu i-a lipsit seratei numite nici farmecul eleganței. O variație de toalete, între cari plăcut contrastau câteva costume naționale, formau coroana salei germane. În mijloc erau dansatori în număr impunător, între cari reprezentanți ai tuturor societăților academice ocupau locul de frunte.

Tot publicul, atât domnii cât și damele au cele mai bune impresii dela serata mazililor și rezeșilor și cele câteva oare petrecute la serată li-au oferit bun prilej pentru o distracție înșuflețitoare și înălțătoare.

Și comitetul societății poate fi mândru de reușita seratei acesteia, aranjată într'un timp „critic“ cum zice toată lumea și care a avut un rezultat așa de frumos.

În fine trebuie să observ că și muzica de sub conducerea iscusitului Iancu Păuș din Hlînița s'a achitat foarte bine de datoria sa și merită toată atenția publicului românesc.

Spectatorul.

„Chestiunea bisericească în Bucovina“.

(Broșura d-lui consilier aulic T. V. Stefanelli.)

Domnul consilier aulic T. V. Stefanelli, membru al Academiei Române, a publicat, în April și Maiu 1912, un articol despre chestia bisericească în revista „Țara-Nouă“ din București, care a apărut și în extras și este deci accesibil publicului. Aice se documentează, pe baza datelor istorice, caracterul românesc al bisericii noastre, se arată că fondul gr. or. este un fond istoric românesc și se dă o expunere luminoasă a întregii chestiuni bisericești. Broșura este de mare valoare pentru o orientare temeinică în această direcție și e de recomandat cu toată căldura publicului românesc, mai ales însă, și cu toată insistența, colegilor d-lui Stefanelli din comisiunea ce are să hotărească asupra chestiunii numite. În scopul acesta, invităm pe d. Stefanelli să deie un număr oarecare de exemplare în deposit la o librărie pentru ca publicul să și-le poată procura.

Din această broșură ne permitem a face câteva excerpte cari sunt în deosebi însemnate și actuale și trebuie răspândite cât se poate de mult. Dăm deci: numele donatorilor din ale căror danii se compune fondul gr. or., politica organelor administrative față de Români și „Puțină statistică“.

Numele donatorilor. — Moșiile acestea (ale mănăstirilor) cu o suprafață de 255.280 de hectare, fusese dăruite sfintelor locașuri din Bucovina numai de către Domnii și boierii moldoveni, precum și de câțiva Mitropoliți și egumeni din Moldova, astfel că fondul greco-ortodox bisericesc din Bucovina se alcătuește numai din moșii dăruite de Români și este deci un fond istoric românesc. În Arhivele Direcțiunii fondului, pentru fiecare moșie se află toate documentele justificative și uricele de donațiune, iar în tabula țării din Cernăuți se află în copii toate actele devolutive ale acestor proprietăți.

După documentele din aceste Arhive și acte, numele donatorilor este următorul: Voevodul Alexandru cel Bun, Ștefan Vodă cel Mare, Petru Vodă Schiopul, Vasile Lupul Vv., Constantin Cehan Racoviță Vv., Doamna Ruxanda, soția lui Alexandru Lăpușneanul Vv., Ștefan Petriceicu Vv., Ieremie Movilă Vv., Petru Rareș Vodă, Iancul Sas Vodă, Bogdan Vodă, fiul lui Ștefan cel Mare, Ștefan Tomșa Vv., Grigore Ioan Calimah Vodă, Domnița Maria, nepoata Voevodului Lațcu, Episcopul Calistru al Rădăuțului, marele vornic Gheorghe Cupcean din Cupca; Maria Comisoaea și Irina Stolniceasa, fiicele Vistiernicului Pelin; Filotei, episcopul Hușilor; Daniil Nacul călugărul; Mihul, preotul din Siret; Gheorghe Movilă episcopul; logofătul Ioan Solomon; Maria soția acestuia și Paraschiva sau Mica, soția marelui vataf Udrea, amândouă surori și nepoatele lui Luca Arbore; Iordachi Cantacuzin, vornic mare; Mitropolitul Anastasie Crimea; Irina fiica lui Gheorghe Mânzul împreună cu soțul Grigoraș; medelnicerul Ionașcu Isăcescul; Tudosia; Toader Brahă cu soția Antimița; boerul Bril; călugărul rariul; vornicul de țara de sus Grigorcea; Gheorghe Movilă mitropolitul; egumena Giurcea; vornicul de poartă Dan cu soția Teodosia; Toader Brahă cu soția Antimița; boerul Bril; călugărul Natanail Calmuțchi; Catrina, soția mazelului Ioan Samson; mazelul Atanasie Țintă; Gheorghe Țintă; Iordachi Tomorei (la Pumnul: Tomăsei); Ștefan Giurgiuvanul; Ioan Tăutul; Const. Turcul; Toader Preda Hagiui; căpitanul Mihai Talpă; Constantin Talpă; Grigore Botez; Ieremie Botez; Ioan Cozma; Isac Cocorean; Const. Volcinschi; Nicolai fiul lui Sandul Săvescul, călugărit sub numele

Nazarie; Dumitru Pară, starostele Cernăuțului; Gheorghită Oniciu; Dumitraș Gafencu; Toader Grigoraș Costea; Ioniță, ginerele lui Nicolai Cuparencu; Ilie Țintă; Ienachi Chirescul; Manoli Samfir; Gligoraș Pinteleu; Ioniță Bontăș; Gheorghe a lui Andronachi Vlad; Ștefan Tabără; Solomon Bărlădeanu; Ileana, soția marelui Ban Savin, fiica lui Vasili Ceaurul; Ioan Marcu.

Politica organelor administrative față de Români. — Și guvernorii ce urmau (după satrapul Bourguignon) până la sfârșitul anului 1911 se ținură de acest princip (politica a-dormitului), și în toată tăcerea urmau politica lor antiromânească pe terenul bisericii, al școalelor și al limbii favorizând pe Rutenii în toate privințele.

Dacă ne-am pune întrebarea de ce ocârmuirea are astfel de atitudine față de Românii din Bucovina, cu greu am putea să pătrundem și să luminăm această enigmă, căci doar nu putem presupune că guvernul ar avea frică de acest mic număr de Români bucovineni care reprezintă întreg neamul românesc din toată Cislaïtania, de oarece loialitatea lor, devenită proverbială, e pe deplin cunoscută, și la toate ocaziunile a fost lăudată de venerabilul Monarh care dela 1848 cunoaște acest popor credincios și liniștit.

După noi, această politică este o politică mioapă, care tinde să extermineze prin slavizare ultima rămășiță de Români din Austria cislaitană, și să lățească tot mai mult slavismul, care a devenit un pericol pentru imperiul austriac. Această politică este și contrară ideii de stat, care cere întărirea elementului german și a oricărui alt element contrar slavismului, precum este în Bucovina elementul român, care nu a manifestat niciodată tendința de a romaniza pe germanii din țară, dar nici germanizat nu a fost, și de aceea, dacă ar fi fost ajutat de un guvern înțelept și prevăzător, ar fi mers mână în mână cu poporul german din Bucovina și ar fi format astfel o stavilă puternică în contra slavismului potopitor. Dar precum am văzut, organele administrative au purces cu totul altfel în Bucovina și au favorizat dela 1865 încoace numai pe Ruteni.

Puțină statistică. — Ca să putem aprecia cu deplină cunoștință de cauză lupta ce o poartă Românii cu Rutenii pentru biserică, suntem siliți a face puțină statistică, și pentru acest scop ne vom folosi de datele oficiale ale celui mai noi recensământ făcut în 31 Decembrie 1910. După acest recensământ, numărul total al Românilor din Bucovina este de 273.254, iar cel al Rutenilor 305.101. Dar Românii cunosc prea bine peripețiile prin care a

trecut acest recensământ și numărul Românilor cari în contra declarațiunii lor au fost trecuți de către organele oficiale în lista Rutenilor, precum s'a întâmplat aceasta cu Românii din comunele mixte și cu cea mai mare parte din Mazilii și Rezeșii români. Dacă recensământul nu ar fi fost rășluit astfel în favoarea Rutenilor, rezultatul ar fi cu totul altfel pentru Români. Suntem însă fatalmente siliți să ne reținem de datele oficiale ale acestui recensământ, pentru că și guvernul se razimă pe ele. Conform cu aceste date față de 273.254 de Români, numărul Rutenilor este arătat cu 305.101. Dar în acest număr sunt cuprinși și 26.181 de Ruteni greco-catolici. Aceștia nu au nici un drept a se amesteca în afacerile bisericii ortodoxe, prin urmare îi vom scădea din numărul total al Rutenilor, și astfel ne rămân 278.920 de Ruteni greco-orientali față de 273.254 de Români. Avem deci numai cu 5.666 mai mulți Ruteni greco-orientali decât Români.

Față de acest fapt stabilit prin datele oficiale, fiecare om serios își va pune întrebarea: se poate ca acest plus neînsemnat al Rutenilor să aibă dreptul a interverti tot caracterul românesc al țării și al bisericii ortodoxe din Bucovina? Numai o rea voință ar putea afirma aceasta și numai o ocârmuire părtinitoare ar putea favoriza pretențiunile Românilor, bazate pe acest plus al numărului lor, mai cu seamă când știm cât de multe mii de Români greco-orientali au fost trecuți în listele Rutenilor, înmulțind astfel numărul Rutenilor greco-orientali.

Deosebit interes prezintă raportul numeric între Români și Ruteni în capitala țării Cernăuți. Datele oficiale stabilesc numărul Românilor din Cernăuți cu 13.440, iar pe cel al Rutenilor cu 15.254. Dar între acești 15.254 de Ruteni din Cernăuți, sunt, tot după datele oficiale, 9.588 de Ruteni greco-catolici, cari nu au nici un drept de amestec în biserica greco-orientală. Scăzând acest număr din numărul de 15.254, ne rămân în Cernăuți numai 5.666 de ruteni ortodoxi față de 13.440 de Români de aceeași lege.

Față de acest fapt, ni se pune întrebarea: fost-a îndreptățită concesiunea făcută Rutenilor din Cernăuți de a introduce limba lor ca egal îndreptățită în biserica catedrală, unde liturghia se ține totdeauna pe jumătate românește și pe jumătate rutenește, iar predica într'o duminică românește și în alta rutenește? Nu involvă aceasta o strămbătățire a Românilor din Cernăuți? Dar faptul este împlinit și a fost sprijinit de organele ocârmuirii în părinteasca lor solitudine de a exercita renumita — mai potrivit am zice rău numita — lor ausgleichende Gerechtigkeit.

Spenul în parlament.

Spenul, deputat în parlament din grația comisariului Keschmann, a aflat de cuviință a trata de renegați pe cei mai de frunte și cei mai vrednici clerici ai noștri începând cu consilierul consistorial d. Dionisie cav. de Bejan și sfârșind cu Înalt prea Sfinția Sa Mitropolitul. Lasă că am dovedit noi nu odată că numele ca Bejan și Repta — respective Ripta, aflătoare în documente românești de o vechime de sute de ani, nu au fost nici odată ruteni, ci numai Români.

Cât privește numele ca Voiuțchi și Voloșencu suntem de asemenea în stare să dovedim cu documente că sunt românești. Numele Voronca e tot așa de românesc ca și celelalte, dacă se îndoiește d. Spenul, atunci poftescă să vie la Horecea sau Ostrița unde va afla maică jumătate de sat de Voronceni, gospodari români cari nu știu nici o boabă rutenește. Se vede, domnul Spenul nu e în stare să aducă nici o dovadă pentru aserțiunile sale făcute în parlament și le-a făcut din prostie sau rea voință sau și din una și alta știind că nimene nu se va scula să-l contrazică.

Mai departe a afirmat deputatul ucrain Spenul că Bucovina a fost o țară ruteană, că domnitorii Moldovei s'au folosit de limba ruteană în vorbă și în scris, că boierii români până nu demult vorbeau rutenește, că în vechile mănăstiri și biserici românești înscricțiile erau deasemenea rutenești (măcar bine că concede că vechile mănăstiri și biserici erau românești — deși purtau înscricții — „rutenești“ și așa mai departe. O minciună mai încornurată ca alta și Spenul nici singur nu crede că ar fi în stare să dovedească afirmațiunile sale.

În fine nu ne prinde mirarea că Spenul a putut să înșire în orațiunea sa atâtea prostii și atâtea minciuni, căci dacă nu încurca la prostii și minciuni de unde ar fi luat o orațiune așa de lungă și, în fine, dintr'un cap prost cum să iasă ceva cuminte.

Dar ne mirăm de alta ceva. Din cei 5 deputați români cari au să reprezinte interesele românești nu a fost oare nici unul în stare să-l tragă la rezon pe d. Spenul și să arete parlamentului întreg că deputații ucraini numai cu minciuni operează contra noastră? Nu a fost acesta un prilej foarte binevenit de a învăța minte pe Spenul ca să nu mai cuteze altă dată a spune la minciuni chiar în parlament. Se vede că deputaților noștri le umblă gândul după alte cele, ei își bat capul cu politica mare, politica Europei întregi, nu caută însă să-l apere pe poporul care i-a ales. Dar va veni vremea unde alegătorii li vor cere socoteală pentru isprăvile lor și atunci amar li va părea rău.

Cum mătrășesc străinii averea fondului religiosar.

Școala de negoț și meserie („Handels- und Gewerbeschule“) din Cernăuți capătă din fondul religiosar suma însemnată de 1200 cor. pe an cu menirea ca din banii aceștia să se sprijinească elevii sermani și silitori cari urmează studiile la școala aceasta și sunt de confesiune ortodox-orientală. De șesșsprezece ani se dă în fiecare an subvenția aceasta, dar direcțiunea școlii numite încă n'a făcut nici odată raport Consistorului unde să se arete cum s'au folosit banii din fondul religiosar. Nici fostul director Romstorfer și nici cel actual d. consilier guvernial Kolbenheyer nu au făcut lucrul acesta care era de datorința lor. Consistorul în fine a cerut în două rânduri supunerea raportului de către direcția școlii, dar directorul actual d. Kolbenheyer are, se vede, motive temeinice ca să nu raporteze.

Și motivul principal pentru nesupunerea raportului despre folosirea banilor din fond zace în împrejurarea că banii aceștia, în cea mai mare parte, nu au fost întrebuințați conform menirii lor. În loc să se sprijinească numai elevii greco-orientali s'au distribuit banii la elevii de toate confesiunile, chiar și la iudani. Și nu odată copiii de-ai noștri au trebuit să părăsească școala din pricina sărăciei, pecând alții se ghiftuiau din banii fondului fără a avea nici un drept la aceasta. Ba, ce ar fi și mai condamnabil, se vorbește că cei puțini elevii de-ai noștri dela școala de negoț și meserii fură examinați adese așa de riguros ca să nu poată corespunde și ca mai ușor să poată fi trecuți cu vederea la distribuirea subvențiilor din banii fondului.

Odată ce directorul nu vrea să steie de vorbă cu Consistorul se impune necesitatea ca guvernul să cerceteze afacerea aceasta cu toată strictețea și să porceadă conform legilor fără nici o considerare față de cei vinovați. Căci noi nu vom tăcea ci vom aduce cazuri concrete și vom vesti publicului incorectitățile ce se comit sub mantaua oficialității înstrăinându-se banii fondului dela menirea lor. Mai întâiu însă așteptăm să auzim pe d. Kolbenheyer, consilier guvernial și director al școlii de negoț și meserii. Să ni se arete în ce măsură au beneficiat elevii de religia ortodox-orientală din cele aproape 20 de mii de coroane incurse dela fond în cei șesșsprezece ani și de acolo vom face noi comentarul necesar. Am căutat să ne informăm din anuarul d-lui Kolbenheyer asupra întrebuințării

banilor din fond, dar am putut afla numai atâta că de pildă în anul 1912 s'au distribuit banii la 6 elevi, fără să se numească pe nume cei ajutorați. Am dori să știm numele celor ce au căpătat câte 200 cor. pe an, o subvenție foarte frumoasă. — Vom reveni!

Earăș biroul de meliorațiuni.

Ne-am ocupat în organul nostru în câteva rânduri de biroul de meliorațiuni de sub conducerea d-lui consilier Heinrich Schmidt și am adus dovezi atât de sdrobitoare privitor la purtarea necorectă a d-lui Schmidt față de interesele românești în general și față de funcționarii români în special că domnii deputați Ioan cav. de Cuparencu și Dorimedont Popovici s'au simțit îndemnați a face interpelări în dietă folosind în prima linie materialul adus de noi ca substrat pentru interpelațiunile lor.

În urma interpelării foarte energice a d-lui Dorimedont Popovici s'a și tras d. consilier Schmidt în cercetare disciplinară și dacă cercetarea aceasta va fi făcută în mod obiectiv și cu toată serioșitatea, nu numai de fața lumii, atunci suntem siguri că vor ieși la iveală lucrurile compromițătoare pentru d. Schmidt întocmai precum le-am prezentat noi publicului cetitor.

Dar chiar nepărtinirea ce ar trebui să o arete în afacerea aceasta aceia ce au să facă ancheta samănă a li lipsi cu totul domnilor Simiginovici, directorul birourilor țării, și d-lui Kajetan Stefanowicz, president al consiliului cultural al țării și raportor al biroului de meliorațiuni.

În special d. Stefanowicz, care și dânsul a căpătat o refenea sdravănă dela d. deputat Dori Popovici cu prilejul interpelării sale, a declarat că d. Popovici are dreptate și că interpelația sa e foarte bine întemeiată, l-a rugat însă pe d. interpelant Popovici să atenueze puțin acuzele grave din interpelație („Milderung einiger Härten in der Interpellation“) și în schimb i-a făgăduit acestuia că va lăsa în sama altora referatul asupra biroului de meliorațiuni. A și cerut concediu pe 3 luni și a plecat, dar abia a trecut o lună și d. Kajetan Stefanowicz s'a întors parându-i rău să-l lase pe d. Schmidt fără sprijinul său. Ne miră mult de ce d. Stefanowicz își dă așa de mare silință să-l scoată din glod pe șeful biroului de meliorațiuni, unde acesta nu numai românilor le-a făcut zile amare dar și pe polonul Lukasiwicz l'a scos din pâne și d-sa, deci, din punct de vedere național, n'are motiv să-l sprijinească.

Dar asta nu ne impoartă în fine, ci nouă ni merge într'aceea ca să se facă odată rânduială în biroul de meliorațiuni și funcționarilor români să li se facă dreptate în toată privința.

Dacă d. Stefanowicz se crede obligat a contribui la șicanarea românilor și la încătușarea funcționarilor dela biroul de meliorațiuni, atunci să nu-i fie cu bănat dacă și noi ne vom ocupa puțin de cinstita sa persoană, un ciocoi armeno-polon care se sbate ca peștele pe uscat pentru a căpăta o decorație sau nobilitarea atât de mult dorită. Ne vom ocupa de exportul eşuat de lucrători la Argentina al cărui spiritus agens a fost d. Stefanowicz și de multe alte lucruri cari nu-l vor arăta pe d-sa într'o lumină tacmai favorabilă.

Un institut pentru cunoașterea istoriei Românilor de peste hotarele regatului.

În Ianuarie a. c. a apărut în „Neamul Românesc“ al d-lui Iorga o corespondență interesantă subscrisă de „Un Bucovinean“ în care se propune crearea unui institut care să aibă menirea a studia istoria și condițiile de traiu ale Românilor din țările de peste hotarele regatului, întregind astfel și rectificând, atât pentru Români, cât și pentru străinătate, informațiile asupra întregii națiuni române. Extragem din acest articol următoarele:

Anul acesta, s'a înființat la inițiativa unor oameni cu iubire de neam un Institut, care scoposește, a ni face cunoscute țerile vecine. Înființarea Institutului acestuia merită toată lauda. Dacă s'a putut deci înființa un institut ca acesta, cu atât mai ușor s'ar putea înființa un Institut pentru cunoașterea istoriei Românilor de peste hotare, căci este bine să cunoști pe vecinii tăi, dar înainte de toate trebuie să cunoști pe frații tăi de acelaș sânge. Un astfel de institut ar fi cel mai bun mijloc pentru a face odată pentru totdeauna capăt indolenței turcești cu care e privită astăzi chestia națională de peste hotare, de majoritatea Românilor din Regat. Patru lectori, un Bucovinean, un Transilvănean, un Basarabean și un Român din Balcani (pentru Românii din Bulgaria, Serbia și Albanja) ar avea să fie în curent lumea academică din România despre toate mișcărilor Românilor de peste hotare. Iar fiecare student român ar trebui silit, printr'o rânduială anumită, să asculte cursurile acestea, sau măcar să dea un examen mic la Institutul acesta, înainte de ce absolvează, ca să nu se întâmple cazuri, ca ingineri, ba chiar profesori români să n'aibă nici o

știre, de exemplu de existența Românilor bucovineni (un caz ce mi s'a întâmplat înainte cu trei ani în Brăila): de Români din Serbia nici nu vorbesc; să nu fi venit războiul balcanic, cei mai puțini știau de existența lor. Cred că minimul acesta de jerifă națională, care se cere dela studențimea românească, va fi adusă cu plăcere, căci nu e un lucru așa de mare. Dacă o pot face studenții de peste hotare, de ce să n'o facă și studenții din Regat?

Afară de aceea ar trebui ca Institutul să susție o revistă, care ar avea scopul de a informa lumea românească în chestia aceasta.

Acestea, precum și conferințe ținute despre Români din toate părțile, de oameni în cunoștința cauzei, angajați anume pentru aceasta, ar fi mijloacele Institutului pentru informarea opiniei publice din România.

Institutul acesta, ca să-și îndeplinească pe deplin rolul cel mare, ar trebui să îngrijească și pentru informarea străinătății în privința tuturor chestiilor românești, căci aici stăm și mai rău.

Aceasta ni-au arătat-o în deajuns articolele scrise acum cu ocazia războiului balcanic despre Români și România, în care am putut citi cele mai mari prostii. Nu amintesc mulțimea de opere istorice, etnografice, etc., ale străinilor, cari ni arată că autorii lor sunt mai bine informați despre Hotenotoți decât despre Români. Înainte cu câteva zile mi-a căzut în mână o istorie a Imperiului austriac. Toate popoarele monarhiei au fost tratate în deajuns, numai noi nu. În cartea aceasta se vorbește pe o pagină întreagă de mediocrul „poet“ rutean Fedkowicz, fără să se amintească nici o persoană din literatura noastră: Coșbuc, Slavici, Goga aici nu-s numiți. Toate acestea numai spre folosul nostru nu pot fi. Trebuie întreprins ceva ca să se schimbe lucrurile. Inițiativa trebuie să pornească dela noi, căci nu poți cere dela un străin, ca el singur să se informeze de tine. Începutul s'a și făcut. D. Iorga și alți câțiva au scris multe cărți despre Români în limbi străine, însă ca să se ajungă scopul în întregime, e nevoie de o muncă sistematică.

Lucrul acesta ar cădea în sarcina Institutului sus numit, care ar avea de scos o revistă nemțească și una franțuzească. Revistele acestea lunare sau semi-lunare ar conține articole depre istorie, literatură (traduceri din românește), ținând astfel în curent lumea mare cu toate mișcările culturale ale Românilor. Un ziar politic mai mare la Viena (scris nemțește) tot ni-ar folosi foarte mult: suntem unicul popor dintre cele opt din monarhia

austriacă, care n'avem un ziar de informații pentru străini; însă aceasta nu cade în competența Institutului sus numit, care va avea să fie mai mult o instituție culturală. Se vorbește că se va scoate o gazetă nemțească la Viena. Dacă s'ar face aceasta, trebuie făcut așa ca ziarul respectiv să fie unul care să reprezinte interesele românismului de pretutindeni: Guvernul românesc e obligat să sprijinească o acțiune de felul acesta. Ar folosi mai mult decât gazetele de partid din București scrise franțuzește care nu discută mai de loc chestii de ordin mai înalt.

Documente.

Hotărâre.*)

Fiind că s'au arătat din scrisorile ceau dat jăluitorii Ioniță Costrăș i Vasile Cocea, și dintr'acele ce au arătat Enache Istrătuță, — viind despre parte fâmeii sale înaintea giudecății precum:

1. Părțile de moșie acele cu pricină Ivancăuții, Ispasul, Stăneștii și Jadova au fost căzut dela părinții ei zăstre la dânsa;

2. Bărbatul a Cotomăniții anume Procopie Dascal au fost zălojât aceste părți de moșie de zăstre a ei la Deleanul Cantacuzino drept 250 lei, iară el după ce au luat hotărâri de la divan le-au fost lăsat la Ioniță Costrăș i Vasile Coce drept 350 lei, adecă trei sute și cincizăci de lei; și

3. au fost hotărât la 24 Iunie 1777 Directorul Șmidbauer ceau fost aicea, cercetând între înbe părțile pricinile lor, au fost hotărât într'acesta chip, ca ea Dochița Cotomănița și drepti clironomii ei întorcând 250 lei, adecă doao sute și cinci zăci lei, să's între la stăpânire părților ei de moșie, iară Ioniță Costrăș și Vasile Coce să aibă aș cerca acea 100 lei, adecă una suță de lei ceau dat pentru moșiile mai mult de la Deleanul Cantacuzino.

Ie dar hotărâre ce sau făcut dela Directoriatul atuncea și acum cu atât mai vârtos să întărește, fiindcă Ioniță Costrăș i Vasile Coce ș'au luat cu adevărat acele 250, adecă doao sute și cinci zăci de lei de la Dochița Cotomănița la anul 1777 în mânilor sale.

Drept aceasta Ruxanda, fiica a Cotomăniții care să află măritată după Enachie Istrătuță să și întărește printr'aceasta a fi clironomă dreaptă după Dochița Cotomănița mama ei, prin care

*) In posesia d-lui Ioan cav. de Balošescul, mare proprietar în Comărești-Bețcov.

întăritură să între la stăpânire la mai sus pomenitelor părți de moșie, adică la Stănești cinci odgoane, la Ivancăuți patru odgoane și giurățate, la Ispas la al doaozăcile parte din tot satul în Ținutul Cernăuțului și la Jadova ot Ținutul Sucevii la zece odgoane. — Inpreună să poruncește jăuitorilor Costrăș i Coce ca să aibă a da la mână Ruxandei toate scrisorile acestor părți de moșie, după cum și la voea lor rămâne aș căuta păgubire ceau avuț cu pricina cumpărării acestor numitelor părț de moșiea dela vânzătorul Ioniță Deleanul Cantacuzino.

De la chesaro crăesc a Cernăuțului diștrict auditoriat.

Cernăuț 1783, Mai 5 cal. nou.

Hiențingher, cap. și diștrict auditor.

Mărturiea *)

Făcut-am adevărată mărtoriea noastră, la mână sa lui Ion Stângaci și Ștefan Stângaci, din satul Boianciucul ot țanutu Cernăuțului din partea țisăriiască, precum că având noi: 4 = stânj(ini) pol gospod, în sălește și la câmpu după care curg Hlizile în Boianciuc, și noi fiind cu lăcuința noastră aici în țanutu Eășilor, în pământu țării Moldovi, acea bucăță de moșie s'au stăpănit de Ion Stângaci i Ștefan Stângaci, fiindu-ne frați, — și ne învoia pre noi, — care deci viind în astă vară, pe vreme coasăi la noi, ne-au întrebat de vindem parte ace de moșie a noastră de istov, — și de vindem or cumpăra-o de la noi, — și fiind că noi o avem de vândut fiindu-ne piste mână a o stăpăni, — **liam arătat, — că** o vindem și stând la tocmală leam lăsat-o cu preț 24 galbeni, cu opt galbeni ceam fost luat de la dum.-lor mai înainte, — și neavând bani să ne de atunce, au rămas așăzare între noi ca acumu după crăciun să ne aducă bani, și să le dăm zapis de vânzare. — iar viind la noi Gheorghie Pădure den Boianciuc, — la 18 zile a trecutei luni, Dechemv. — ni-au îndemnat ca să-i vindem lui moșiea, acei: 4 pol. stânj. arătați mai sus, — și noi deodată niam apărât să nu-i vindem, fiind că nu este părtaș la moșiea acolo, și liam (sic) arătat că am făcut tocmală cu numiții Stângaci, — și am luat 8 galbeni din tocmală, iar el au răspunș, cumcă Stângăceștii aceștia nu au putere să cumpere, și mai mult nu vor adaoge a veni pentru cumpărat, ce fiind bucuroși să'ș iea

*) In posesia d-lui Nicolai Stângaci, secretar la direcția poștelor în Cernăuți. A se vedea și no. 13 al gazetei noastre pg. 206—207.

bani înnapoi, — or veni cu vreme de or lua banii, — încredințându-ne cu giurământuri groznice după obiceiul lui — arătând multe halpiuri (?) zicând și aceasta că de nu i-om vinde lui, — apoi moșia va rămâne prăpădită, — și că Stângăceștiu îndemna și pe alții de acolo din Boianciuc să o vândă, și alte multe, și așa înșelându-ne pre noi, i-am vândut drept: una sută lei bani turcești, care bani i-am luat toți deplin, socotind că or fi adevărate arătările lui, iar că scrie în zapisul nostru că niau dat: 45 galbeni, — noi am statut pricină să nu s(ă) pue așa, dar el neau îndemnat zicând că așa este obiceiul în cordon de să pune în zapisă. — Acum fiind Stângăcenii cu toți banii deplin, să ne de, și să ia zapis de stăpânire de la noi, și văzându-se înșălăciune ce neau făcut Gheorghie Știrbul, — la ce de pe urmă voința noastră așa este, ca Stângăcenii să rămăie stăpâni acei părți de moșie, ca unii ce au făcut tocmai cu noi mai înainte, și ca unii ce sânt niam de aproape cu noi, și să protimisăm (?) a o cumpăra de la noi, și 8 galbeni luând mai înainte de la dâșii, — și au să-i de lui Gheorghie Pădure ace suță lei care i-am primit înnapoi. — Și aceasta mărturie să rămăie în loc de zapis. — Deci spre încredințare mărturisim cu sufletele noastre, și niam și iscălit.

1802, Ghen. 19.

Eu Marie Stângăcioe, soț lui Gligoraș Stângaci; eu Ioniță, sen Gligoraș Stângaci; eu Alecsandru Stângaci; eu Catrina, fiica lui Gligoraș Stângaci; și eu m'am tămplat față când au cumpărat Ghiorghie Pădure acea parte de moșie drept o sută de lei, și au fost pricină după cum arată întru această mărtorie de înșălăciune.

Ioniță Stângaci, sen Dumitraș Stângaci.

Eu am scris aciastă mărtorie cu zisa numiților vânzatori de moșie

..... diiac de divan.

— Dela departamentul pricinilor streine. —

Viind înainte acestui departament numiții Stângăcești iscăliți mai sus, și arătând că mărturie aceasta iaste driaptă și adevărată alor, și că curgere pricinii aceștie iaste întocma precum să arată mai sus, drept aceia s'au încredințat și de cătră noi.

În Eși 21 Ghenarie 1802.

Sfaturile unui bătrân.

— Poveste. —

Cică a fost odată, și nu tare demult, un om bătrân care avea numai un singur fiu, în care-și sprijinea bătrânețele ce-l ajunseseră acuma, căci cât trăise, văzuse și pățise multe bătrânul nostru. Nu era nici bogat, dar nici sărac, așa că acum, când se vedea pe pragul groapei, lăsa o avere frumușică fiului său, care-l ascultase foarte bine până atunci. Fiul era însurat, dar nu avea copii, și din pricina aceia bătrânul era foarte mâhnit, văzând că nu are nepoți cari să-i lungească neamul ori spița, cum ar zice, înainte. Însă, pe cât era de năcăjit și de amărât bătrânul, pe atâta era de vesel și de fericit feciorul, căci vedea că-i merg toate cele ca din apă. Cât despre copii, zicea adesea: „Și mai bine că n'am, că, de i-aș avea, mi-ar scoate peri albi ca la alții atâția. Nu văd că-i sărăcesc pe bieții părinți, cerând să li mai facă doar câte și mai câte... Eu, dacă nu mi-o da Dumnezeu, când oiu vedea că slăbesc, am să iau unul „de suflet“, și tot are să-mi fie bine. Că unii au copii trup din trupul lor și sânge din sângele lor, — și, dacă-s dracu', tot dracu' rămân, căci tatăl și mama îi sfătuiesc să facă una, iar ei, parcă n'ciudă, fac altă bazaconie. De-aș fi eu sănătos și nevasta, de asta nu mă plâng eu.

Peste puțin, bietul bătrân se îmbolnăvi greu și căzu la pat. Dar ce boală dăse peste el? Vedea sărmanul că n'are să mai calce iarbă verde, nici n'are să mai vadă lumea de-acum cu toate șireteniile ei, ci vedea că se duce și se închide până la a doua Venire între cele patru scânduri de brad. Pe zi ce trecea, tot mai rău și mai slab, până când, într'una din zile, o Sâmbătă seara, simți că-i este sfârșitul aproape și trebuie să dea sfaturi fiului său, căci îl silea moartea mereu. Chemă deci pe fiul său singur — pe soră-sa n'a voit-o — la patul unde zăcea și cu glasul stins de tot începu a-i spune aceluia, căruia i se umplură ochii de lacrimi: „Dragul tatei, mult n'am să-ți vorbesc, că nu pot, iar pe tine te văd că ești om în toată firea și te pricepi la toate, însă un sfat, două, ale mele cred că te vor scoate odată și odată dela mare nevoie, numai dacă le vei asculta. Să mergi regulat la sfânta biserică și acolo să te rogi cu credință și cu dragoste către Dumnezeu, căci numai așa vei dobândi ceea ce-ți va trebui, căci omul uită de Dumnezeu, dar Dumnezeu nu uită pe om, și când omul își aduce aminte de Dumnezeu și urmează învățăturile sale, atunci Dumnezeu face casa și viața celui om raiu pământ-

tesc. Dacă nu te-a învrednicit Dumnezeu să aibi copiii tăi, copil „de suflet” să nu crești ari să ții, că te va spânzura copilul acela. Mai bine, când vei ajunge la bătrânețe, să faci averea ta danie la vre-o mănăstire. Și, iarăș, totul ce vei gândi ori vei face tu, femeii tale să nu-i spui tot de-a fir a păr, căci știi vorba: „Femeia are poale lungi și minte scurtă”. Și îți mai spun încă: ori cât de bogat vei fi și ori cât de mulți bani vei avea, la mai mari decât tine să nu faci bine cu bani. De acum vă las cu bine, și, când va veni și vouă rândul, ne vom vedea în cer. Să mai cauți submărul dinaintea casei, că am îngropat o dimerlie de galbeni, și aceia-s tot ai tăi”.

Apoi dete ochii peste cap și adormi somnul celor drepți. Fiul său îi făcu o înmormântare cum nu se mai văzuse până atunci prin satul acela. Fuseseră o mulțime de preoți, iar lume de prin nouă sate, căci multă lume-l știa și-l cinstia pe bătrân când era în viață.

După înmormântare, fiul voi să se încredințeze despre cele ce i-a spus tatăl și săpă la mărul din fața casei. Care nu-i fu bucuria, când găsi ca două dimerlii de galbeni... Era acum cel mai bogat om din sat. Tot în vremea aceea, a venit un boier sărac de a luat moșia în arendă. A arat, a sămănat, și acum îi era grâul frumos, dar nu avea bani cu ce să plătească la oameni ca să-i strângă grâul. Aude că un om din sat are bani și e putred de bogat. Își pune boierul în gând să împrumute dela el. Deci chemă vizitiul, îi spuse să prindă caii la trăsură, să meargă la cutare om în sat și să-l aducă până la curte, că are să-i vorbească ceva deosebit. Și numai ce se pomenește omul nostru cu trăsura la poartă, iar vizitiul îi spune că-l pofteste boierul până la curte și că a trimes și trăsura ca să nu se mai ostenească pe jos până acolo. Omul nostru, văzând că-i face atâta cinste boierul, ba încă a trimes și trăsura după el, îi spune nevestei că-l chiamă la curte, se suie în trăsură, și: mână, băiete. Cine l-a văzut în trăsura boierească, n'a putut să zică decât: ori că o să ajungă și mai bogat, ori că s'o pune cu boierul și l-o sărăci de tot.

Când a ajuns la curte, l-a primit boierul foarte bine. Îndată i s'au dat dulceți, cafea, apoi au stat amândoi la masă, de nu mai știa nici el singur unde o să ajungă cu asta. Apoi i-a spus boierul toată pățania și cum i se scutură grâul, și-i păcat de așa pâne să se prăpădească, că, dacă ar avea bani, nu ar mai vedea atâta irosală. Apoi îi spune că a auzit că el are bani și, dacă voiește, să-i facă bine cu 200 de galbeni ca să-și strângă pânea.

și, cum o stringe-o, o va treiera, va vinde grâul și-i dă banii înapoi, ba încă și două fălci de pământ pentru vara viitoare unde va voi. Îl aduce boierul înapoi tot cu trăsura, și ia omul două sute de galbeni și-i dă boierului. A doua zi, să fi văzut secerători la lanul boieresc, și, în câteva zile, tot lanul a fost strâns în girezi. Mai trimete boierul iarăș trăsura după omul nostru, și de data aceasta îi spune că n'are cu ce să treiere grâul. Îi cere iarăș două sute de galbeni. Acum omul se avea bine cu boierul și, fără multă vorbă, îi dă boierului iarăș două sute de galbeni. Și s'a apucat boierul de trier.

Însă acuma nu-i mai vedeai pe omul nostru, Dumineca, luându-și cămașă albă, să se îndrepte spre biserică, cum făcea când trăia bătrânul tata; ci se îmbrăcase la fel cu boierul, cu surtuc, pantaloni și pălărie de cele boierești. Dumineca venia trăsura boierului, și el, haide la boier, la sfat. Trecea pe lângă biserică și nu-și lua măcar pălăria de pe cap și să facă cruce, cum e de obicei când treci pe lângă vre-o biserică ori cruce. Trecea îngâmfat înainte și gândia cum ar putea lua chiar el singur moșia de-acuma. Peste iarnă, sfătuit de boier, a cumpărat oi multe și și-a căpătat o bucată de loc dela boier de a făcut stână. Îi mergea de minune cu stâna. Îi creștea averea văzând cu ochii; dar, să ceară banii dela boier, îi era rușine, și tot aștepta să-i vină boierului în gând să-i dea banii. Dar boierul, pace; nici nu se gândia la aceasta. Numai din când în când își mai aducea aminte, și atunci se chibzuia cum să-l tragă pe sfoară, să nu-i dea nici un ban. Într'una din zile, cum stătea el cu nevasta de vorbă, ce-i dă în gând omului nostru: — Știi ce, nevastă, noi suntem acum destul de bogăți, și poate, dă, este o vorbă, mare-i Dumnezeu și meșter dracu', cred, după cum văd eu pe boierul ăsta, să putem pune mâna pe moșie, și apoi traiu încă și mai și... Dar un lucru ne strică, nu avem moștenitor: de aceea mă tem că după moartea noastră nu o fi cine să ni dea o ulciță de apă de pomană.

Dacă nu ne-a învrednicit Dumnezeu să avem copii, și de avem atâta bogăție, cui rămâne? Căci doar nu avem a ni risipi pe lumea asta. Știi ce cred eu? Tot văd la frate-tău o poșlidă de copii, și toți cumiști și harnici, dar, sărăcuții, de multe-ori nu au după ce bea apă. Nu ar fi bine să luăm noi pe ștregarul acela Dumitrachi? Știe carte, și apoi nu vezi câte ștengării înșiră! Cu unul ca acela, chiar moșia s'o iau, o învârtesc eu ca și cu cel dintăiu vechil".

S'a prins și femeia la aceasta, apoi a chemat pe cumnatu-său, i-au vorbit fel și chipuri, spuindu-i câte și mai câte. Iar cumnatu-său, văzând ce chilipir dă peste el, s'a învoit, și li-a dat băiatul de suflet, cum se zice, să fie al lor de veci.

După ce au luat băiatul, care era numai de vre-o opt ani și încă nu făcuse școala, dar tot știa puțin, a făcut ce-a făcut omul de l-a scos dela școală, într'o bună dimineață și l-au dus la stână..

După asta, a trecut vre-o patru ani, bogatul nostru tot stână avea, iar boierul, în loc să dea înapoi, cum credea cel-lalt, prinsese rădăcini chiar de-a binelea pe moșie, și acum era tare și mare. Bătea, schingiua, închidea pe oameni: mă rog, el era judecător și primar pe satul acela. Ce ar fi făcut el, făcut rămânea. I se trecuse și omului nostru de șagă și acum îi zicea așa, când îi cădea boierul la îndemână, despre cele patru sute, de galbeni, iar boierul îl momia cu vorba, că ba azi, ba mâine i le va da frumos. Și-a adus bietul om aminte de sfaturile tătâne-său că „la mai marii tăi să nu faci bine cu bani“. Tăcea și înghițea în sec.

Odată, cum mergea el la stână, îi vine în gând să-și încerce și femeia, să vadă unde l-o scoate. Merge la stână, vede ce mai este pe-acolo, apoi pune ciobanii și taie un berbecuș la o bucată de carne, ia și capul berbecului, îl pune într'un sac și vine acasă. Când ajunge, strigă la nevastă să-i aducă un hârleț, da repede, cât mai repede. Nevasta aduce hârlețul, el ia sacul și pe nevastă și merg în pivniță, apoi pune pe femeie să sape o groapă în pivniță. Femeia sta și ea nedumerită la cele ce vedea, dar tot se supuse vorbeii lui și săpă groapa. El trânti sacul cu capul cel de berbecuș acolo, dădu țernă peste sac, astupă bine și apoi zise femeii:

„Vezi, să nu spui la nimeni, că eu am fost la stână și, pe când mă întorceam, mi-a ieșit în cale un om, dar era hoț, și mi-a cerut bani. Eu n'am vrut să mă supun lui, iar el s'a repezit la mine, și eu, mai tare, am scos cuțitul, l-am omorât și apoi i-am tăiat capul; ca să nu-l cunoască nimeni, l-am pus în sac și am venit acasă de l-am îngropat aici. Să nu spui, că ne prăpădim“..

După asta se duse omul să se culce. Iar femeia tot tristă sta. Într'una din zile, întrebând-o o fină a ei de ce e așa de supărată, ea n'a mai putut răbda și a spus toată pătărania cu acel om. Fină-sa a dat fuga la măsă de a spus, iar mă-sa, care nu era scurtă de limbă, a spus unei surori a ei, și așa,, până în seară, a știut tot satul de cea ce făcuse omul nostru. UnUul, care pizmuia pe omul cu pricina, a dat fuga la curte de a spus boierului,

iar boierul până în seară a și trimis pe vătășei de l-au legat cobză și l-au adus la curte.

Acolo boierul îi spuse că este vinovat fiindcă a omorât un om. Se apăra omul fel și chipuri, dar boierul nu-l credea. Uitasem să vă spun că pe vremea aceia judecata se făcea de către boierii cei cu moșia, nu, ca azi, de către jeducători. Îl învinuiește boierul de tot, iar omul nostru se apăra și, în cele din urmă, spune pătarania ce-i și cum. Boierul se face a nici nu auzi de una ca asta și strânge satul, spune că omul acesta a omorât un alt om și, prin urmare, este și el vinovat morții. Poruncește deci degrabă să se pregătească o spânzurătoare și să-i facă felul.

Boierul pregătia sfârșitul aceluia cât mai repede cu gând să nu-i mai dea cele patru sute de galbeni. Plânge și se tânguiește omul nostru văzând că spânzurătoarea e gata, și pe el nu-l crede nimic. Plângea și femeia și antihârsul cela ce-l crescuse de suflet. Osânditul se roagă de boier să meargă să vadă că un cap de berbece a îngropat el, nu cap de om cum a spus femeia. Dar boierul nu-l suferă cât pe colo, ci grăbește cât mai răpede.

Văzând el că totul s'a sfârșit și că de-acum au să-l spânzure, că din bunăvoie și-a făcut nevoie, s'a rugat să-l lase măcar să meargă să sărute sfintele icoane din biserică și să-și grijească sufletul la preot. L-a lăsat, în sfârșit, dar tot așa legat și supt pază, de a mers la biserică, și acolo a căzut în genunchi înaintea icoanei Domnului nostru Isus Hristos și și-a adus aminte de vorbele părintelui său, că „biserica să n'o părăsești“. S'a rugat cu lacrimi fierbinți de Domnul în clipa aceea, iar preotul l-a spovedit și împărțășit după obiceiul creștinesc. Pe urmă l-au dus la spânzurătoare.

Acolo el striga în gura mare: „Sunt nevinovat! sunt nevinovat!“ Însă boierul, ca să-l omoare mai degrabă, a strigat că dă o sută de galbeni aceluia care-i va pune lațul de gât. Nimeni n'a răspuns la chemarea boierului. A mai strigat boierul, odată și atunci femeia lui, care se sclifosia mai la o parte, numai ce se duce la nepotu-său, cel pe care-l crescuse de suflet, și-i zice: „Du-te, măi Dumitrachi, de pune lațul în gâtul moșu-tău, că-ți dă boierul o sută de galbeni“. Băiatul atunci a dat fuga, dar poporul, prin voința Celui de Sus, a sărit strigând: „Să mergem, cucoane, și să desgropăm sacul din groapa din pivniță, să vedem ce este“. Vrând, nevrând, boierul a mers și, când au desgropat oamenii, au găsit în sac capul cel de berbece.

Au văzut atunci că este nevinovat. El, de bucurie că s'a văzut scăpat, a spus atunci întregului sat ceea ce i-a spus tatăl său:

„Dela biserică să nu te abați nici odată. Copil de suflet să nu fii, că vine vremea de te spânzură. Femeii să nu-i destăinuiești totul; iar bogat, cât de bogat să fii, cu bani să nu faci bine la mai mari decât tine, adecă la bogați și mai ceva decât tine. Că eu am făcut bine boierului cu 400 de galbeni, și acum, când m'a văzut în clenciul ista, îndesa cât ce putea să mă spânzure ca să-i rămâie cei patru sute de galbeni“.

Și-a făcut cruce bietul om, și de atunci spun cei din sat că în toate Duminecile și sărbătoarea e la biserică, unde ascultă sfânta slujbă.

Bine ar fi să facem și noi ca el și să mergem regulat la biserică.

Acum spun unii că s'a mutat cu totul la biserică, însă eu nu știu bine, că nu m'au chemat la praznic, și apoi nici nu e din satul meu.

Teodor I. Ioan.

(„Neamul românesc literar“).

BCU Cluj **Economie.** Library Cluj

Să învățăm dela alții.

Tărănimea noastră în trecut a avut un singur scop: să producă cât mai mult grâu. Când s'a încredințat despre răul ce urmează, dacă după spicoase produce tot meru spicoase, căci vloga pământului să istovește, a început să planteze și vii unde pământul e gras. Și iarăș am pățit-o, căci s'a dovedit că viile nu răsplătesc în deajuns truda și cheltuielile avute. Via e foarte gingașă și are o sumedenie de dușmani, iar lupta împotriva lor e costisitoare și nesigură. Mai cuminte fac cei ce să îndeletnicesc și cu prăsirea vitelor, pe cari le cresc cu nutrețul de pe pământul lor propriu.

Foloase mari aduce grădinăritul practicat pe arături. Pilda cea mai bună ne dau orașele Nagykorös și Macău. În Nagykorös țăraniu produc, începând de timpuriu primăvara până târziu vara, pe holdele lor numai salată. Să întâmplă că într'o singură zi trimit în străinătate peste 700 mm. de salată. Mai ales în Țara nemțească. O holdă aduce pe an un venit de 300—400 coroane. Gândiți-vă acum: câte holde sămănate cu grâu aduc atâta venit pe an? Voind să știți cât le aduc cepele economilor din Macău,

iată datele sigure: pentru o holdă de pământ din apropierea Murășului să plătește pe an arendă de 160 coroane, iar venitul pe an să urcă la 500—600 coroane.

În Anglia o holdă de pământ, pe care cresc numai pătlăgele (părădăici), aduce economilor peste 1000 coroane venit pe an. Cu alte cuvinte, dacă poporul nostru vrea să dea înainte, să se îndeletnicească din răspuțeri și grabnic cu grădinăritul pe arături. Ni s'a dat un prilej bun: grădinarii bulgari s'au dus în luptă, deci locul lor să-l cucerească ai noștri până e vreme, ca să nu vină alții mai isteți, și se vă ia pe dinainte. Cum ai noștri sunt un popor cu mintea ageră, nu ne îndoim deloc, că glasul nostru va răsuna în pustiu.

Di ministru al agriculturii are de gând să înființeze în apropierea orașelor colonii de model pentru producerea verdețurilor. Orașele deci vor fi provăzute cu verdețuri ieftine. Tot bulgarii ne-au învățat să facem așa, cari s'au așezat totdeauna în preajma orașelor. În comuna Nangytétény se va deschide încă în cursul anului o școală, unde se vor forma lucrători cum erau bulgarii; adică, se va înființa o colonie mare de verdețuri, care să provadă capitala cu tot felul de legume. Astfel vom trece cu încetul dela spicoase la cel mai bogat ram al economiei: la grădinărit.

Cu cât mai grabnic se apucă poporul de aceasta îndeletnicire, cu atâta i se îmbunătățește și soarta mai sigur. Lucrătorii veniți din America vestesc în gura mare, că simbria lor era acolo un dolar (cinci coroane) pe zi; dar nu spun că pentru acești bani erau nevoiți să lucreze de cinci ori atâta ca acasă, primejduindu-și tot mereu viața. Ce e drept, la noi în Ungaria simbria nici odată nu se va urca la un dolar pe zi; obișnuindu-se însă ai noștri cu grădinăritul, și simbria se va ridica, iar venitul va curge mereu până târziu toamna. Bunăoară, curechiul cere munca țărânului până pe la sfârșitul lui Noemvrie. Dar încă, dacă ai noștri singuri vor înăcri curechiul și-l vor vinde în piață? În Februar trebuie făcut straturile calde și așa mai departe.

Zorile unor vremuri mai prielnice se arată deja. Numai neghiobul în patru muchi ia lumea în cap și părăsește sigurul pentru cai verzi pe pereți.

Am o vorbă cătră femei, căci fără ajutorul lor nu putem da înainte cu grădinăritul. Să țină la casă udătoare, stropitoare, sapă și alte unelte trebuincioase și să muncească cu străduință, împreună cu bărbații, dacă-și iubesc familia și le doresc binele. În

Zenta am văzut minuni, cum femeile, ajutând bărbaților, au adunat din grădinarit bani frumoși, asigurând căsenilor un traiu cinstit.

Oaspele drăguț și de mult așteptat, banul, ne zimbește la ușa. Deschideți-i ușa, ca să intre și să nu se despartă de casele voastre!
(„Poporul“).

Știri mărunte.

Cazuri de moarte. Sâmbătă în 1 Martie 1913 a reposat arhimandritul mitrofor Gh. Balmoș, cavaler al ordinului Francisc-Iosif, decorat cu crucea de aur cu coroana pentru merite și cu crucea „Resplata muncii” pentru biserică, proistos al sf. mănăstiri la moaștele sf. Ioan-cel-Nou din Suceava etc. — Osemintele defunctului s’au depus spre vecinică odihnă la cimitirul din Suceava. Cu reposatul a dispărut din rândul clerului bucovinean una din cele mai marcante figuri, care se bucura de o mare popularitate și instituțiunile românești au pierdut în reposatul arhimandrit pe un sprijinitor marinos. — Fie-i țărina ușoară și memoria eternă!

— În 10 Martie a reposat d-na **Cornelia** nobilă de **Bejan**, născută **Pojoga**, soția părintelui **Dimitrie** cav. de **Bejan**, administrator parohial în **Piedecăuț**. Reposata își căuta vindecarea boalei în Spitalul din **Cernăuți**, dar boala a repus-o în vârsta de-abia 21 de ani. — Odihnească în pace!

— În 12 Martie a. c. a reposat protopresviterul și parohul din **Berchișești** **Mihail Ieremievici-Berariu**, decorat cu medaila de onoare pentru serviciu credincios de 40 de ani și cu crucea de aur cu coroana pentru merite. Reposatul ajunsese vârsta de 87 de ani, era așadară seniorul preoșimii române din **Bucovina**.

— În 14 Martie a reposat **Casian Fortună**, învățător în **Stănești** pe **Sirete**, în vârsta de-abia 29 de ani.

— Luni în 17 Martie a reposat d-na **Monica** de **Tarnoviețchi**, văduvă după reposatul profesor dela școala reală **George Tarnoviețchi**. Încredmântarea s’a săvârșit **Miercuri** în 19 curent.

Promoțiuni. **Vineri** în 14 Martie fu promovată ca doctor în medicină d-ra **Areta Scalat**. E cea dintâiu **Româncă** din **Bucovina** care a ajuns gradul de doctor în medicină. — Felicitările noastre!

Sâmbătă în 15 Martie fură promovați ca doctori în drept d-nii: Emilian Botezat, adiunct la administrația fondului religiosar și Teodosie Iliuț.

Examin prestat. D. Traian Badeluță a trecut al II-lea examinare de stat și un riguros din drepturi la universitatea din Viena.

Avansări. D. Ilie Ilasievici, consilier de tribunal în Cernăuți, fu numit vicepreședinte al tribunalului din Suceava. — D. Teodor Bujor, director al gimnaziului al III-lea de stat din Cernăuți, a căpătat titlul de consilier guvernial. Transmitem ambilor domni sincerile noastre felicitări! — D. dr. Cornel Chiselită, consilier superior la tribunalul din Lemberg, fu numit consilier aulic la curtea de casație din Viena.

Numiri. D. Ilie Berlinschi, cooperator în Rădăuți, fu numit paroh pentru comuna Horodnic-de-jos. — D. dr. Nicu Sauciuc fu numit auscultant la tribunalul din Cernăuți.

Cununie. Duminică în 2 Martie 1913 a aflat loc în Cireș cununia d-lui teolog absolvent Iancu Mitrofanovici cu domnișoara Elenuța Iacobovici de Boldișor. — Felicitările noastre!

Hirotonire. Sâmbătă în 22 Martie fu hirotonit în diacon de cătră mitropolitul V. de Repta în capela reședinței teologul absolvent d. Leon Roșca.

Numiri în cler. Cooperatorul din Molodia d. Eugen Jancovschi fu numit paroh la Cucurmic, iar expositul parohial din Glit d. Dimitrie Fortună fu numit cooperator la Hatna-Măriței; administratorul parohial din Rarance d. Ilarion Prelici fu degradat la rangul de cooperator în aceeași comună și supus unui preot cu mai puțin ani de serviciu ca dânsul adecă unui Emilian Tarnovicki, care fu numit paroh la Rarance pe simplul motiv că e rutean-ucrain dublându-i-se anii de serviciu dela penitenciarul din Stanislau; nou hirotonitul preot Sofronie Cerniovski fu numit cooperator la Berchișești cu serviciul în Corlata.

Alegerile în consiliul comunal din Cernăuți. Acum nu demult s'au făcut alegerile pentru consiliul comunal din orașul Cernăuți și suburbii. În suburbii fură aleși domnii: Dr. Nicu Cotlarciuc, bibliotecar la universitate, Modest Scalat, deputat dietal, și George Voitecu, viceprimar.

În corpul electoral al II-lea din oraș au reușit să fie aleși d-nii: Dr. Constantin Hostiuc, secretar la Comitetul țerii și Dorimedont Popovici, deputat dietal.

Ne bucurăm de reușita aceasta la alegeri, căci toți cinci domnii aleși au făcut parte și până acuma din consiliul comunal și au apărut cu vrednicie interesele românești. În fine în corpul electoral I-lea fu ales d. consilier de tribunal Ipolit Calinescu, care întră ca consilier nou în reprezentanța comunală din Cernăuți. Românii au deci șese mandate în consiliul comunal, au recâștigat așadar mandatul pierdut acum trei ani. Unul din consilierii români va fi ales viceprimar.

Comunicatul officios al delegațiunii însărcinată cu rezolvirea chestiei bisericești e în partea sa esențială cam obscur și pare a fi un succes al diplomației rutenne. În adevăr, ce însemnă cuvintele „despărțirea actualei mitropolii în două episcopii naționale independente?“ Dacă luăm cuvintele așa cum sunt, trebuie să credem că mitropolia actuală va dispărea și în locul ei vom avea două episcopii. Dară, pentru că fără mitropolit nu putem fi una din noile episcopii va trebui rădicată la rangul de mitropolie. Luându-se atunci în considerare că credincioșii gr. or. din țările de coroană ale Austriei sunt în majoritate slavi, rangul de mitropolit îl va solicita episcopul rutean, eventual unul dalmatin. Zică cine vrea că acest raționament e absurd, dar după textul comunicatului el e cât se poate de logic. În orice caz însă, acel text presupune o egală îndreptățire în toată forma, sau cu alte cuvinte „paritatea“ pe care am combătut-o în mai multe rânduri. Și paritatea presupune asemenea drepturi la averea noastră bisericească, nu numai pentru scopurile bisericești, ci și pentru școală, stipendii și eventuale „sanări“. Să ajungem în adevăr acolo unde șiretenia lui Coco vrea să ne aducă? Atunci cei ce au aranjat memorabilele meetinguri cu ce față vor sta înaintea poporului ce a urmat odată chemării lor? Și ce va fi dacă poporul dela sine va aranja un meeting și mai mare chiar împotriva intelectualilor cari acuma stau de tocmeală cu Rutenii?

„**Foia Poporului**“ face ca și jidanul care te bate și strigă „ghevalt“ că-l năpăstuiești. Ea are în adevăr darul, neprețuit pentru mistificări al șarlatanului care cu o obrăznicie fără samăn și cu chip de justă indignare, pornește o gură cât o șură ca să facă de batjocură pe un om cinstit. Pe șarlatan oamenii cinștiți îl încunjură și-l lasă să flecărească, iar el se crede cine știe ce voinic pentru că gura i se aude peste tot iarmarocul. Așa și noi am tăcut în multe rânduri la provocările „Foi Poporului“, în rândul din urmă însă, am arătat în trecut că deputatul rutean Spenul a împrumutat o armă necinstită contra d-lui Bejan, dela

d. Chisanovici, și de aceea, „F. P.“ în n-rul din 2 Martie, afirmă că noi l-am batjocurit pe acest domn din urmă, „în modul cel mai murdar“. Nu știm cum un scribent, care se resfață în murdărie (vezi confiscatele articole intitulate „Gura satului“) poate vorbi despre murdărie la alții. Dar acesta e sistemul șarlatanilor arătat mai sus. Despre valoarea articolelor noastre (reproduse adesea de-a 'ntregul în ziare de frunte din România și Ardeal), nu vom cerca să-l convingem pe „Badea Gheorghe“ ce se arată a fi, prin creșterea primită la „F. P.“, un moșic care numai cu greu și-ar putea găsi părechea între cinstiții bădișori dela țară, al căror nume îl necinstește întrebuițându-l. De asemenea nu-i vom răspunde prin a arăta câtă însemnătate are chestia rezeșească pentru sporirea elementului românesc în Bucovina. Am voi numai să semnalăm încă perfidia scribentului chiar față de membrii partidului democrat, făcând a se crede că articolul e scris de un om pe care nu-l credem capabil să scrie atâtea gogomării și răutăți. Articolul e adecă semnat „G. T.“ ceea ce îi face pe mulți să creadă că e scris de d. G. Tofan. Îi gratulăm d-lui Tofan la această tovrășie

Constatare. Pe baza informațiilor ce ni-au sosit la redacție, între altele și din partea d-lui cooperator Constantin Șesan, constatăm că d. George cav. de Baloșescul, exarh și paroh în Carapciu pe Ceremuș, nu mai oprește cooperatoarei sale de a celebra pentru răzeșii de acolo în limba română. Ne pare bine că putem face constatarea aceasta, și declarăm că noi personal nu avem nimică contra d-lui Baloșescul, câtă vreme d-sa se poartă obiectiv și bine față de mazilii și răzeșii din parohia sa, dar odată ce d-sa ar cerca să se puie în contra intereselor și voinței acestora nu-l vom cruța, ci din contra îl vom combate cu cele mai aspre mijloce.

O bancă care își înțelege misiunea. „Însoțirea de păstrare și credit pentru Cernăuți și împrejurime“ poreclită și „banca popească“ a jertfit în anul acesta la încheierea conturilor pe anul 1912 suma de 1200 coroane pentru scopuri culturale și filantropice. Astfel i s'a trimis societății pentru cultură și literatură 400 de coroane pentru „Fondul școlar“, 200 de cor. internatului de băieți în Cernăuți, 100 cor. societății „Școala Română“ etc. E frumoasă activitatea „Însoțirii“ care pe lângă partea economică nu uită și de sprijinirea institutelor culturale. O sumă la fel s'a jertfit scopurilor culturale și în anul trecut. Îi dorim să ajungă a fi în stare a dona 12 mii în loc de 12 sute pe an.

Pentru clădirea noului palat al țării. Se fac pregătirile necesare pentru a se clădi un nou palat al țării și s'a publicat oferta pentru înaintarea proiectelor pentru acest palat până în 15 April care are să fie o clădire monumentală în Cernăuți. Nu știm ce fel de proiecte se vor avea în vedere, dar credem că e cu cale să atragem atenția celor în drept să hotărască în afacerea aceasta ca să se ceară proiecte cu motive bucovinene astfel ca palatul țării Bucovinei să fie o particularitate specifică conform caracterului acestei țări. Occidentalii cari vizitează Bucovina să nu afle aici un palat în stil occidental, ci să poată afla într'o țară din orient și caracterul oriental. De ce să nu căutăm noi a ne păstra și a ne cinsti haina noastră care numai în așa fel ar fi în stare a se impune și altora ca un lucru demn de respectat.

Tabachere pentru agenți electorali, și bani pentru școalele române. Aflăm din izvor sigur că deputatul român care a trimis ca prezent de anul nou prietenilor săi politici, respective agenților electorali ai districtului său, un număr mare de tabachere prețioase, are de gând să jertfească pentru fondul școalelor particulare române o sumă egală cu prețul destul de considerabil al tabacherelor numite. Va fi o faptă nobilă și deamnă de imitat chiar de aceia cari n'au sacrificat nimica pentru tabachere.

Obrăznicia unui diurnist. În biroul de meliorațiuni al comitetului țării e aplicat ca diurnist tehnic un oarecare Karl Wachlowski, care se bucură de mare protecție la șeful biroului d. Schmidt, care arată o deosebită predilecție pentru indivizi care se excelează nu prin inteligență și hărnicie la lucru, ci prin un servilism deosebit și prin o slugărnicie oarbă. Acest Wachlowski, sprijinindu-se pe protecția de care se bucură la șeful său, se poartă într'un mod de tot obraznic și a scandalizat într'atâta pe funcționarii români prin aroganța sa, că aceștia s'au văzut siliți a se prezenta corporativ înaintea directorului comitetului țării, cerând ca să-l tragă la răspundere pe diurnistul acesta pentru purtarea sa încalificabilă. Românii n'au intervenit pe lângă șeful biroului lor, știind, că plângerea lor nu se va lua aice în samă, pentru că Wachlowski e un protegeu al șefului. Dar la urmă ce să vezi? Acest Wachlowski în loc să capete pedeapsa cuvenită și să se liniștească, el mai cutează încă să deie în judecată pe funcționarii români. Las' că Românii nu s'au spăriat de judecată, ci ei sunt în stare a dovedi și înaintea tribunalului vinovăția acestui diurnist, dar nu știm cât de plăcut a fi pentru domniile dela conducerea co-

mitetului țerii, ca afacerile interne de birou să fie târâte înaintea judecătorului. E trist pentru un stăpân, care nu e în stare să facă rânduială cu slujbașii săi, și că comitetul țării admite ca un funcționar să ceară dreptate în fața tribunalului contra funcționarilor superiori din biroul său, nu e mai puțin de condamnat. Oare d. baron Hurmuzachi știe ce se petrece în biroul de meliorațiuni sub egida domnilor Schmidt-Stefanowicz?

Un apărător străin al Răzeșimii. Frunzărind prin proto-coale stenografice ale dietei bucovinene anii 1862—5, am dat de pasage foarte interesante ce reproduc mai multe cuvântări ale deputatului Kovats care, cerând modificarea legii de recrutare, a arătat cât de greu apăsa acea lege asupra Rezeșilor. Cu acest prilej acest deputat a atins nu numai suferințele Rezeșilor pe terenul economic, ci și cele pe terenul național, prin pierderea în mare parte, a limbii strămoșești. Ne bucură că vom putea opune acelor Români de azi cari țin chestia rezeșească de o chestie de castă, cuvintele, dictate de umanitate, ale unui străin în favorul Rezeșilor. Vom reveni deci pe larg în numărul viitor.

Mulțămită publică. Societății mazililor și rezeșilor i-au sosit donațiuni cu prilejul aranjării seratei din Februar (dela următoarele prea stimate persoane: dela d. Ioan și d-na Maria de Baloșescul, mari proprietari în Comărești 10 cor., dela d. dr. Iancu cav. de Cupărencu 5 cor., dela d. consilier aulic dr. Eusebie Popovici și dela d. colonel Dimitrie Tarangul nob. de Valea-Uței câte 10 cor. — La serată au suprasolvit: păroahul din Oprișeni d. Emilian Vasilevschi 25 cor.; d. Dionisie cav. de Bejan 6 cor., d. Ioan cav. de Bejan 2 cor., d. prefect semin. Adrian Bocca 6 cor., d. dr. Gherman 1 cor., d. Vasile Jemna, director de contabil. 2 cor., d. ing. Modest Scraba 10 cor., d. deputat Țurcan 1 cor., d. Leon cav. de Vlaico mare proprietar 2 cor., d. Alexandru Ursu 5 cor. Societățile academice au solvit: „Academia Ortodoxă“ 10 cor., „Bucovina“ și „Moldova“ 10 cor., „Dacia“ 5 cor., „Junimea“ 10 cor.

Onorațiilor donatori li se exprimă pe calea aceasta cea mai sinceră mulțămită. Comitetul.

A apărut: „Viața sfântului Proroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului, Ioan“, prelucrată după viețile sfinților de harnicul preot din Boian, Aurelian Tăutu. Cărticica această formează Nr. 6 din „Biblioteca poporală religioasă“ și costă 20 de bani.